

De dossiers oorlogsschade Tweede Wereldoorlog: studiemateriaal voor metaaldetectoristen

Rombout Nijssen en Mario Raeymaekers

Na de Tweede Wereldoorlog stelde de Belgische overheid vast dat er erg veel materiële schade hersteld moest worden. Niet alleen wegen en gebouwen van de overheid, maar ook veel particuliere bezittingen waren door het oorlogsgeweld beschadigd of geheel vernietigd. Niet weinig mensen hadden hun huis en heel hun hebben en houden verloren. De overheid zag in dat niet iedereen die schade opgelopen had, in staat zou zijn dat verlies te boven te komen. Een boer bijvoorbeeld, die ten gevolge van een bombardement zijn boerderij met de schuur, de stallen en zijn dieren verloren had, kon na de oorlog moeilijk met eigen middelen een gelijkaardige boerderij heropbouwen. Er werd gevreesd dat niet alleen de slachtoffers zelf maar ook de volgende generatie in armoede terecht zouden komen.

Om daaraan te verhelpen besliste de Belgische overheid dat mensen die ten gevolge van oorlogshandelingen voor minstens 2.000 frank schade geleden hadden, en niet zelf beschikten over de middelen om de schade te herstellen, daarvoor een tegemoetkoming van de staat konden krijgen. Die tegemoetkoming moest aangevraagd worden bij het speciaal daarvoor opgerichte Ministerie van Wederopbouw. Dat ministerie kreeg een directie in iedere provinciehoofdplaats. De directie Hasselt was verantwoordelijk voor de schadegevallen in de provincie Limburg, en kreeg er vanaf de jaren '50 ook het oosten van de provincies Antwerpen en Brabant bij.

In 2016 verwierf het Rijksarchief in Hasselt de dossiers van de Limburgse directie van het Ministerie van Wederopbouw. Na vier jaren werken bleek dat er ruim 58.000 dossiers door deze directie waren afgehandeld. Zij zijn nu geïnventariseerd en zij kunnen geraadpleegd worden in de leeszaal van het Rijksarchief, Bampslaan 4 in Hasselt (011-221766). In de inventaris kan je zoeken op naam van de persoon die een aangifte deed, maar ook op de naam van de gemeente waar het schadegeval zich voordeed.

Verschillende dossiers kunnen interessant zijn voor metaaldetectoristen en voor andere mensen die plaatselijk historisch onderzoek doen. Zo bijvoorbeeld de dossiers over schade die te wijten is aan het neerstorten van een vliegtuig. Als het goed is, dan vindt je in zo een dossier gegevens over de datum waarop het vliegtuig neergestort is, soms over het type, en vooral altijd over de plaats waar het gevallen is. Naargelang het dossier is die plaats meer of minder nauwkeurig aangeduid.

Als voorbeeld nemen wij het dossier van Gerardine Copis uit de Grotestraat in Wijer. Zij dient op 25 januari 1948 een aanvraag in omdat zij 10.105 frank schade geleden heeft. Zij verklaart dat *De schade werd veroorzaakt door het neerstorten en verbranden van een Amerikaansch vliegtuigtoestel op 5 november 1943, waardoor de bomen in haar boomgaard aan het Zwarteinde in Wijer volledig vernield werden.* Om de experts van het ministerie toe te laten de situatie ter plaatse in te schatten, moet de aanvraagster op een daarvoor bedoeld formulier precies aangeven waar het vliegtuig gevallen is. Dat blijkt in de gemeente Wijer te zijn, op het perceel dat bij het kadaster bekend staat als sectie B, nr. 587 y. Wie graag naar resten van oorlogsvliegtuigen zoekt, en de eigenaar van dit perceel kent, kan de toelating vragen om daar te gaan zoeken.

E. NAAR RATO VAN DE HIerna VERNOMEDE GETEISTERDE GOEDEREN.

Beknopte identificering van het goed en datum (a) van de teistering(en).	AARD Gronderven en gebouwen (grond, terrein, woonhuis, fabriek, hoeve, enz.) - woonlokalen - stoffierend huisraad - exploitatieuitrusting en daarmee gelijkgestelde goederen - bossen, bossen en wouden, groene heggen, wijn- en boomgaarden en veidvruchten nodig tot de voeding van het vee - stocks - schepen en boten - andere roerende goederen.	Gemeente, straat en nummer van het geteisterd goed of naam van de geteisterde boot of zetel van het geteisterd feitelijk complex.	Kadastrale gegevens van de geteisterde gronderven en gebouwen of inschrijvingsnummer van het geteisterde schip of van de geteisterde boot	Aandeel van de gesinistreerde in het goed.		
				V.E.	N.E.	V.G.
I						
II	EXPLOITATIEUITR.	WIJER, Zwarteinde		I/I		
III	BOMEN	" "	Sie. B n° 587y- IHA73A90	I/I		
IV	FRUITOOGST	" "		I/I		
V						

De algemene beschrijving van de schade, en de aanduiding van de plaats van het neerstorten van het vliegtuig.

Gemeentebestuur
WEYER.

6.022.385

Ons Augstschmeide Burgemeester van Weyer bevestigt dat bykans de bevestiging in de werke van Copio Guerdina van Weyer bouwen, wepse den benidgenstijne wuorte out, lichte en grote schade beidhente van Weyer en wouingen in de buurt alsook in de werke

Wyer 21. 1 48

Een verklaring van de burgemeester van Wier van 21 januari 1948 over dit schadegeval.

Dit soort dossiers zijn in het Rijksarchief te Hasselt beschikbaar voor alle gemeenten van Limburg, en voor een deel van Antwerpen en van Brabant. In de Rijksarchieven te Brugge, Gent, Antwerpen en Brussel kan je de dossiers betreffende schadegevallen in de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Brabant vinden. Contactgegevens van die Rijksarchieven vind je op www.arch.be.